

Romantiken

Till skillnad från upplysningen, som betonade förnuftet, hävdade romantikerna att det var känslan som var kärnan i tillvaron. Använd era känslor och associationer när ni arbetar med uppgifterna. Tänk på att det inte finns rätt eller fel sätt att se på konst, det är vad man upplever och hur man förklarar och beskriver vad man sett som är viktigast.

Använd kartan för att hitta bilderna. Ni behöver inte göra uppgifterna i ordning. Om ni arbetar i klassrummet behövs inte kartan.

Porträtt

1.

2.

1. Jaques-André-Joseph Aved, fransk, (1702–1766)
Porträtt av Greve Carl-Gustav Tessin, 1740

2. Carl Fredrik von Breda, svensk, (1759–1818)
Konstnärens far, Lucas von Breda, 1797

Människor har i alla tider uttryckt sin identitet och ställning i samhället genom kropp, kläder och smink. I porträtt kan vi studera hur olika människor ville uppfattas enligt sin tids ideal, trender och normer.

Jämför två porträtt, ett från mitten av 1700-talet (upplysningen) och ett från slutet av samma århundrade (romantiken). Gör en bildanalys av respektive porträtt (bild 1 och 2).

Ta följande frågor till hjälp:

- Beskriv personen på bilden. Titta till exempel på kroppsställning (pose), ansiktsuttryck, blick och kläder.
- Beskriv miljön (rummet och föremålen/landskapet).

Bild 1:.....
.....

Bild 2:.....
.....

- Vad säger det om den avbildade? Hur verkar han vilja framstå?

Bild 1:.....
.....

Bild 2:.....
.....

- Jämför porträtten. Beskriv tre skillnader.

.....
.....

.....

Landskap

3. Marcus Larson, svensk, (1825–1864)
Vattenfall i Småland, 1856

3.

Under romantiken blir landskapsmålningar populära. Konstnärerna utvecklar nya sätt att skildra naturen. Målningarna är ofta verklighetstroga in i minsta detalj, men konstnären har sällan målat av ett riktigt, levande landskap. Motiven är påhittade, ett hopplock av intressanta granar, stenar, vattenfall och stup som konstnären samlat i skisser, studier och fotografier. Målsättningen var att skapa landskap som förmedlade en känsla och en särskild slags naturupplevelse.

Marcus Larsons målning *Vattenfall i Småland* (bild 3) är ett exempel på ett romantiskt landskap. Gör en bildanalys. Ta följande frågor till hjälp:

- Om målningen var verklighet och du kunde gå runt i landskapet på riktigt, hur skulle det kännas?

- Det finns spår av mänsklig närvaro i det här landskapet. Hitta och beskriv minst tre saker.

Det besjälade landskapet

4. August Malmström, svensk (1829–1901)
Älvalek, 1866

4.

Naturupplevelse – fantasi eller verklighet?

Naturväsen som vättar, troll och älvor inspirerade konstnärer och författare under 1800-talet. Romantikerna ansåg att naturen var gudomlig i sig, att allt levande hade en själ och ett liv. Målningen *Älvalek* kan ses som ett exempel på det, men den kan också tolkas som en skildring av en verklig upplevelse. De av oss som har erfarenhet av att vistas i skog och mark har säkert upplevt hur rotvältor och mossbevuxna stenbumlingar förvandlats till förvridna kroppar och elaka ansikten.

- Beskriv stämningen i *Älvalek* (bild 4). Upplever du den som dramatisk, lugn, trolsk, kall, varm eller vad? Motivera!

- Tror du att konstnären har målat något han själv upplevt eller verkar det vara en fantasi- eller drömvärld? Motivera!

- Vad tycker du om det här konstverket?

Folksaga och myt

5. Nils Johan Olsson Blommér, svensk (1816–1853)
Näcken och Ägirs döttrar

5.

Ett led i romantiken var ett ökat intresse för det egna landets historia. 1811 bildades Götiska förbundet i Stockholm, ett sällskap som verkade för att återuppliva ”de gamle göters frihetsanda, mannamod och redliga sinne”. Sällskapet, som bestod av bland andra författarna Esaias Tegnér och Erik Gustav Geijer, utforskade nordiska sagor. De skrev dikter i götisk anda och uppmuntrade konstnärer att skildra fornnordiska gudar och berättelser.

- Titta på målningen. Vad föreställer den? Vilka associationer och tankar väcker den?

- Jämför bild 5 med *Älvalek* (bild 4). Vad finns det för likheter respektive skillnader i konstnärernas sätt att måla landskap?

Fakta om Näcken och Ägirs döttrar:

Ägir var en havsjätte som personifierade havet i fornnordisk mytologi. Tillsammans med sin fru Ran hade han nio döttrar, havsvågorna (Ägirs döttrar). Näcken var enligt folktron ett ensamväsen som kom i kontakt med människor via vatten. Han uppfattades som farlig, dels genom att man trodde att han ville dränka människor, dels som spridare av sjukdomar. Näcken är även ett musikaliskt väsen; han kan uppträda som spelman men också lära ut konsten att spela fiol till människor.

Folksaga och myt

6. Egron Lundgren, svensk, (1815–1875)
Neapolitanska fruktförsäljare

6.

Under romantiken ökar européernas intresse för platser och kulturer som upplevdes som *främmande* och *exotiska*. En av många konstnärer som reste iväg var Egron Lundgren. Han kom att besöka Egypten, Indien och flera av länderna runt Medelhavet. Efter en resa till södra Italien målade han neapolitanska fruktförsäljare (bild 6).

- Vad ger konstnären oss för bild av fruktförsäljarna i Neapel? Hur verkar de leva? Skillnader mellan män och kvinnor?

- Konstnären turistade i Neapel när han hittade det här motivet. Varför valde Egron Lundgren att måla just detta motiv tror du/ni?

- Vad berättar målningen om livet i Neapel? Är det en sann/verklig bild tror ni? Motivera!

Romantiken i dag

- Skriv ned minst tre aspekter av romantiken i konsten utifrån det ni har sett och tolkat.

- Finns det andra företeelser i vår samtid som ni tycker ger uttryck för romantikens tankar och idéer? Filmer? Tv-serier? Litteratur? Bilder?
